

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges til EM2019 at omdele en redegørelse med anbefalinger til, hvordan indsatsen mod korruption kan styrkes.

Redegørelsen skal herunder indeholde en beskrivelse af fordele og ulemper, foruden de økonomiske konsekvenser og juridiske forudsætninger, ved henholdsvis etableringen af en uafhængig antikorrupsionsenhed og fremlæggelsen af en antikorrupsionslov, som samler tiltagene mod korruption. (EM2018/49)

(Medlem af Inatsisartut Steen Lyng, Demokraterne)

Forslag til Inatsisartutbeslutning om at Naalakkersuisut pålægges at henlægge whistleblowerundersøgelser til en tilstrækkeligt uafhængig enhed (EM2018/81)

(Medlem af Inatsisartut Tillie Martinussen, Samarbejdspartiet)

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at arbejde for indførelse af whistleblower-ordninger i de selvstyrejede aktieselskaber (EM2018/140)

(Medlem af Inatsisartut Steen Lyng, Demokraterne)

Svarnotat

(Naalakkersuisoq for Finanser og Nordisk Samarbejde)

De fremsatte beslutningsforslag behandles samlet ved forslagernes førstebehandling, hvorfor Naalakkersuisut afgiver ét samlet svarnotat, uagtet at forslagene ressortmæssigt falder inden for flere områder.

Medlem af Inatsisartut Sten Lyng, Demokraatit, foreslår, at der udarbejdes en redegørelse med forslag til, hvorledes indsatsen mod korruption kan styrkes. Det fremgår, at denne redegørelse særligt skal forholde sig til muligheden for at etablere en særlig antikorrupsionsenhed og for fremlæggelsen af en antikorrupsionslov, som samler tiltagene mod korruption.

Der er heldigvis ikke noget, der tyder på, at Grønland skulle have særlige problemer, hvad angår korruption. Transparency International Greenland har gennemført undersøgelser, der indikerer, at risikoen for korruption er lav her i landet.

Begrebet korruption dækker bredt over flere forhold. Transparency International definerer eksempelvis korruption som: "misbrug af betroet myndighed for egen vindings skyld". På grønlandsk anvendes ordet "peqquserlunneq". Der findes flere bestemmelser i Kriminalloven, som regulerer sådanne forhold, eksempelvis:

"§ 38. For bestikkelse dømmes den, der uberettiget yder, lover eller tilbyder nogen, der virker i grønlandsk, færøsk, dansk, udenlandsk eller international offentlig tjeneste eller hverv, gave eller anden fordel for at formå den pågældende til at gøre eller undlade noget i tjenesten.

§ 48. For modtagelse af bestikkelse dømmes den, som i udøvelse af grønlandsk, dansk, færøsk, udenlandsk eller international offentlig tjeneste eller hverv uberettiget modtager, fordrer eller lader sig tilsige gave eller anden fordel.

§ 49. For misbrug af offentlig myndighed dømmes den, der i offentlig tjeneste eller hverv misbruger sin stilling til at krænke privates eller det offentliges ret eller interesser.

§ 117. For bestikkelse af voldgiftsdommer dømmes den, som uberettiget yder, lover eller tilbyder nogen, der i Grønland, på Færøerne, i Danmark eller i udlandet virker som voldgiftsdommer, en gave eller anden fordel for at formå den pågældende til at gøre eller undlade noget under udøvelsen af dette hverv. "

Disse former for korruption er således allerede ulovlige.. Der skal i denne forbindelse erindres om, at justitsområdet ikke er et hjemtaget område, hvorfor vedtagelsen af en antikorrupsionslov, som inddrager kriminalretlige bestemmelser, umiddelbart falder uden for Inatsisartuts kompetenceområde.

Under alle omstændigheder ville en særlig antikorrupsionsenhed have behov for en særlig lovhjemmel, for at kunne udføre sit hverv. Der ville ved udarbejdelsen af en sådan hjemmel skulle gøres en del overvejelser vedrørende bl.a. retssikkerhedsmæssige hensyn og behandling af person- og virksomhedsoplysninger. Ligeledes ville det skulle overvejes, hvilke myndigheder der i givet fald vil skulle føre tilsyn med enhedens aktiviteter og ressourceforbrug.

Det ville ligeledes kunne være relevant at vurdere, hvorvidt indholdet i de Forenede Nationers konvention af 31. oktober 2003 mod korruption, som Danmark har tiltrådt, uden at Grønland er omfattet, ville kunne inkorporeres i grønlandsk lovgivning.

Etableringen af en særlig antikorrupsionsenhed ville under alle omstændigheder skulle ske i samarbejde med rigsmyndighederne, især hvis en sådan enhed skal tillægges politimæssige undersøgelsesbeføjelser.

Som det fremgår vil der således blive tale om et ganske omfattende udredningsarbejde, der omfatter myndigheder såvel her i landet som i udlandet, og som ikke vil kunne færdiggøres inden for den af forslagsstiller anførte tidsramme.

Spørgsmålet vedrørende etableringen af en uafhængig antikorrupsionsenhed er tidligere blevet behandlet i Naalakkersuisuts besvarelse af § 37-spørgsmål 2018-141 fra Steen Lyng, Atassut. Naalakkersuisut tilkendegav i nævnte besvarelse, at der ikke ses grundlag for at overveje at oprette en ressourcekrævende særlig antikorrupsionsenhed.

Det er dog ikke ensbetydende med, at Naalakkersuisut finder indsatsen mod korruption uvæsentlig. Naalakkersuisut fastsatte i oktober 2016 således en antikorrupsionspolitik for medarbejdere i centraladministrationen og underliggende enheder. Nøgleordet i Naalakkersuisuts holdning til korruption er nul-tolerance, udtrykt ved:

- Vi vil undgå interessekonflikter mellem vores personlige interesser og Naalakkersuisuts interesser.
- Vi vil ikke acceptere nogen form for bestikkelse.
- Vi vil ikke med private formål søge at påvirke personer, selskaber eller organisationer ved at misbruge vores offentlige stilling eller ved anvendelse af magt eller trusler.

- Vi vil ikke, direkte eller indirekte, modtage gaver eller andre fordele, der udgør eller kan opfattes som forsøg på at påvirke vores myndighedsbehandling.
- Vi vil ikke favorisere personer med relation til os i forbindelse med sagsbehandling, ansættelse, indkøb, levering af bistand, tjenester eller andet.
- Vi vil rapportere ethvert tilfælde af eller forsøg på korrupsion.

For så vidt angår råstofområdet blev der i marts 2015 fastsat en særlig antikorrupsionspolitik, der på enkelte punkter går videre end selvstyrets almindelige antikorrupsionspolitik.

Naalakkersuisut bemærker endelig, at en redegørelse som anført med fordel også kan vurdere, hvorvidt eksisterende interne kontroller og administrative retningslinjer udgør et tilstrækkeligt værn mod besvigelser og misbrug af offentlige midler.

Såfremt Inatsisartut vedtager beslutningsforslaget forventer Naalakkersuisut at kunne omdele en sådan redegørelse i løbet af efterårssamlingen 2020.

Naalakkersuisut indstiller således beslutningsforslaget til vedtagelse med den ovenfor anførte forståelse.

Medlem af Inatsisartut Tillie Martinussen, Samarbejdspartiet foreslår, at Naalakkersuisut pålægges at henlægge whistleblower-undersøgelser til en tilstrækkeligt uafhængig enhed.

Det skal indledningsvis bemærkes, at fordelingen af politiske ansvarsområder i Naalakkersuisut bestemmes af formanden for Naalakkersuisut, i overensstemmelse med § 23, stk. 1 i Inatsisartutlov om Inatsisartut og Naalakkersuisut. Formanden for Naalakkersuisut bestemmer til enhver tid selvstændigt, hvordan anliggenderne i Naalakkersuisut skal fordeles. Der er tale om en eneret for formanden for Naalakkersuisut.

Bestemmelsen afskærer dog ikke at der i lovgivning kan fastsætte regler, der eksempelvis henlægger en kompetence til en bestemt forvaltningsmyndighed, eller afskærer instruktionsadgang fra Naalakkersuisut til en bestemt myndighed eller nævn m.v.

Whistleblowerordningen er i dag forankret som en uafhængig enhed under Intern Revision i Økonomi- og Personalestyrelsen. Intern Revision har bl.a. ansvar for at forebygge og afdække forsøg på økonomiske besvigelser i forbindelse med selvstyrets økonomiske forvaltning. Der har hidtil ikke været rejst tvivl om Intern Revisions selvstændige og ansvarlige opgaveløsning. Landskassens revisor Deloitte har i sine bemærkninger til Landskassens Regnskaber heller ikke gjort bemærkninger herom.

I november 2017 omdelte Naalakkersuisut en evaluering af whistleblower ordningen til Inatsisartut. Evalueringen konstaterede generelt, at ordningen fungerer hensigtsmæssigt som den er, idet det begrænsede antal henvendelser gør det vanskeligt at drage meget entydige konklusioner om ordningens indretning. Evalueringen konkluderede samlet set, at den nuværende form og de fastsatte retningslinjer kan fastholdes.

I evalueringen blev der redegjort overordnet for de 7 sager, som whistleblowerne renheden har behandlet siden 2015. Denne redegørelse er sket på et ret overordnet niveau med henblik på at sikre de implicerede anonymitet. Det skal understreges, at der ikke er afdækket ulovlige forhold i nogen af de 7 sager. Derimod har flere af henvendelserne vist sig at dække over uløste konflikter på arbejdspladsen.

Forslagsstilleren anfører i begrundelsen for forslaget, at Intern Revisions opgave i relation til whistleblower ordningen alene er at videregive oplysninger om indkomne anmeldelser til den ressortansvarlige departementschef, hvorefter det er den ressortansvarlige departementschef, som er ansvarlig for at igangsætte, varetage og afslutte en undersøgelse. Dette er ikke en fyldestgørende fremstilling. Der tages således konkret stilling til den mest hensigtsmæssige fremgangsmåde fra sag til sag, alt afhængigt af sagens genstand.

En anmeldelse om et muligt ulovligt forhold vedrørende en departementschef vil således selvsagt ikke blive forelagt samme departementschef til behandling. En sådan anmeldelse vil i stedet blive forelagt for departementschefen i Formandens Departement eller eventuelt departementschefen i Departementet for Finansier.

Evalueringen fra 2017 lagde op til, at der kan foretages en fornyet evaluering om nogle år. Der er ikke efterfølgende indtruffet begivenheder, som giver Naalakkersuisut en anden vurdering af sagen. Naalakkersuisut finder ordningen velfungerende.

Naalakkersuisut indstiller på denne baggrund beslutningsforslaget til forkastelse.

Endelig foreslår Medlem af Inatsisartut Steen Lyng, Demokratit i et beslutningsforslag, at Naalakkersuisut pålægges at arbejde for at indføre en whistleblower-ordning, der omfatter de selvstyrejede aktieselskaber.

Forslagsstilleren henviser til, at den whistleblower-ordning, der er indført, kun omfatter centraladministrationen, og således ikke omfatter de selvstyrejede aktieselskaber.

Med særligt henblik på dette punkt vil Naalakkersuisut gerne opfordre bestyrelserne i selskaberne til at overveje interne retningslinjer, der forebygger korrupsion og lignende ulovlige forhold. Det kan også nævnes, at visse selskaber af egen drift har indført en whistleblower ordning. Det gælder f.eks. Air Greenland A/S.

Under henvisning til det generelle armslængdeprincip, som følger af selskabsloven, anser Naalakkersuisut det dog ikke som hensigtsmæssigt, at der gribes ind over for selskabernes ledelse, eller at det gøres til et håndfast krav, at der etableres sådanne ordninger specifik for selvstyrejede aktieselskaber.

Naalakkersuisut arbejder ud fra et grundlæggende princip om ens fordele. Herved skal forstås, at det hverken skal være en ulempe eller en fordel for et aktieselskab at være ejet af selvstyret, i forhold til eksempelvis at være et privatejet aktieselskab. Det er udgangspunktet, at det at være ejet af selvstyret ikke er forbundet med særlige krav, privilegier, fordele eller rettigheder.

15-10-2018

EM 2018/49
EM 2018/81
EM 2018/140

Naalakkersuisut ser beslutningen om et sådan tiltag som en del af ledelsens ansvars- og kompetenceområde at vurdere, hvilke skridt der er mest hensigtsmæssige at tage ud fra deres kendskab til det enkelte aktieselskab og til den branche, selskabet opererer i. Det skal ligeledes pointeres, at der for de selvstyrejede aktieselskaber er væsentlige forskelle i formål, størrelse og kapacitet m.v.

Naalakkersuisut indstiller på denne baggrund beslutningsforslaget til forkastelse.